

**Vzpomínky na konec války v roce 1945
v Horní Plané (Oberplan) na Šumavě, rodišti Adalberta Stiftera**

Traudl Oedendorfer, roz. Ladek, 2500 Baden

Překlad z němčiny

Dovolte mi, abych se krátce představila. Jsem dcera posledního německého starosty a lékárníka z Horní Plané (Oberplan). Tam jsem se narodila 7. srpna 1927. Obecnou školu jsem navštěvovala v Horní Plané (Oberplan), reálné gymnázium v Kašperských Horách (Bergreichenstein). Když jsem v prosinci 1944 přijela slavit Vánoce ke svým rodičům do Horní Plané (Oberplan), dostala jsem během té doby zprávu, že naše škola byla uzavřena a přeměněna na vojenskou školu protiplynové ochrany. Zůstala jsem tedy doma a můj otec mne od 1. dubna 1945 přihlásil jako praktikantku v naší lékárně. Protože jsem v tomto prostředí vyrůstala a mým cílem bylo studium farmacie, zajímala mě ta práce a brzy jsem se zapracovala. Můj otec se na mě mohl spolehnout a když věděl, že se o lékárně na krátkou dobu sama postarám, mohl se věnovat rozhodování starostenského úřadu. Fronta se blížila čím dál víc. Nezlomný odpor německého wehrmachtu ale trval nadále.

Jednou v neděli byli rodiče pozváni na svačinu k přátelům mimo Horní Planou (Oberplan) a já jsem „držela stráž“. Zazvonil telefon a na druhém konci chtěl vysoký důstojník (hodnost si dnes už nepamatuji), jistý pan dr. Markowetz (?), mluvit s mým otcem – starostou. Prosila jsem ho, aby mi sdělil svá přání, abych je mohla vyřídit rodičům po jejich návratu.

Jednalo se o zřetelně označený lazaretní vlak, který ostřelovali Američané palubními zbraněmi. Vedoucí lazaretu byl přítom zastřelen, stejně jako i mnozí zranění. Pan Dr. Markowetz přezval vedení, vlak stál v Haidmühle a nový velitel hledal naléhavě ubytování. Slíbila jsem mu, že může přijet, protože můj otec určitě najde nějaké řešení. Řekl mi, že přijede v pondělí brzy dopoledne, protože ještě musel jednak předat mrtvé vojáky v Haidmühle k pohřbu, a jednak jel vlak z bezpečnostních důvodů v noci.

Po návratu rodičů domů jsem je informovala o telefonátu a svém závazném příslibu. V prvním okamžiku to, myslím, vyrazilo otcí dech. Moje úvaha o tom, že v tehdejší době sloužily školy jako ubytovny, jej však okamžitě přesvědčila, a proto byla hned provedena odpovídající opatření k tomu určenými pomocníky. Odborná zemědělská škola byla přeměněna na lazaret. Hned po příjezdu v pondělí museli být zranění provizorně ubytováni v obecné, resp. měšťanské škole, protože si adaptace skutečného lazaretu na delší dobu vyžádala více času. V každém případě bylo vše vyřešeno ke spokojenosti.

Úřad mého otce byl v této době spojen se zvláště velkou zodpovědností a vedle civilního povolání si žádal hodně sil a velké nasazení. V lazaretu byli také dva nebo tři zranění američtí zajatci, o které se pečovalo a kteří se léčili společně s našimi zraněnými.

Když fronta postupovala stále blíž ze strany od Aigen-Ulrichsbergu (hornorakouská oblast Mühlviertel), kontaktovali američtí vyjednavací úřad starosty za účelem vydání městečka bez boje. Důvodem pro jejich nabídku byli jejich tři zranění kamarádi. Protože ale u německého wehrmachtu platilo: „Boj až do posledního“, nemohl můj otec rozhodnout sám.

Po celý týden přijížděl denně americký Jeep s bílou vlajkou, v němž seděli američtí vyjednavací s páskou na očích, která jim byla sejmuta až na radnici v kanceláři starosty při jednání o pokojném vydání Horní Plané (Oberplan). (V žertu se Američané ptali, jestli jsou v Horní Plané tak hezké dívky, že musí projíždět okolím se zavázanými očima.) Po týdnu vyjednávání došla

Američanům trpělivost a prohlásili, že budou Horní Planou (Oberplan) ostřelovat, bez ohledu na své vlastní zraněné kamarády. Obranné jednotky wehrmachtu ale pak přece jen uznaly, že by to byl nesmyslný boj, a stáhly se.

Do mostu nad Vltavou byla vložena trhavina. Kým? To se nevědělo. V každém případě o tom mého otce informoval vedoucí ředitel výroby na lámání lnu pan Meckl, který odstranil značné množství náloží. Most byl lehce poškozen, ale pro chůzi i jízdu zůstal funkční.

O panu Mecklovi budiž řečeno toto: V Horní Plané (Oberplan) se objevil v prvních letech po anšlusu, představil se mému otci, aby znovu vystavěl tehdy velmi zastaralou výrobu na lámání lnu dole u Vltavy nedaleko nádraží. Nosil zlatý odznak NSDAP, byl neustále v kontaktu s vůdcovým hlavním stanem v Berlíně a velmi se angažoval v politických diskuzích. Často pro něj přilétal průzkumný letoun „čáp“ (Fieseler Storch) a odvážel ho do Berlína k důležitým jednáním. Díky té stavbě a zavádění provozu byl hodně v kontaktu s mým otcem a jeho manželka a jeho dcera v mém věku k nám někdy zašly na kus řeči. S tou dcerou jsem byla o prázdninách jen někdy, protože jsem chodila na reálné gymnázium v Kašperských Horách (Bergreichenstein). Ve svém podniku zaměstnával pan Meckl přestěhované Ukrajinky, o které se dobře staral. Mojí matce nabídnul jednu z těch žen jako služebnou. Povoláním byla učitelka a mluvila taky trochu německy. Dnes jsem přesvědčena o tom, že k nám přišla především jako špionka. Jmenovaný ředitel vytáhl při vpádu prvních amerických jednotek svůj průkaz agenta – a pak už ho nikdo neviděl! Jeho mise špiona (CIA nebo FBI?) byla splněna. O dvojím životě svého muže, resp. otce ani manželka, ani dcera nevěděly. Ještě před tím, než se američtí vojáci dostali do Horní Plané (Oberplan), odešla paní Meckl na kopec Dobrá Voda (Gutwasserberg), lehla si tam na lavičku a pomocí prášků na spaní si vzala život. Za její rakví (pokud se té dřevěné bedně dá takto říct) nešel žádný duchovní, protože byla sebevraždnice. Doprovázely jsme ji její dcera, moje matka, já a ještě jedna žena z Horní Plané (Oberplan). Její dceru pak Američané dopravili k jejímu otci.

Ale zpět k Horní Plané (Oberplan) a vzpomínkám na Američany. Nikdo nevěděl, jak se budou příští hodiny obsazení probíhat – pod palbou nebo nenásilně? Občanům bylo doporučeno neopouštět domy a ukrýt se ve sklepech.

Byl to 6. květen 1945, neděle odpoledne poté, co se můj otec rozloučil s mou matkou a se mnou a kdy nám pro všechny případy do ruky vtisknul luminal a morfium oproti slibu, že to použijeme, pokud by měla nastat trýznivá smrt požárem nebo explozí. Tablety jsme měly také pro mé prarodiče a naši ukrajinskou služebnou.

Část našeho sklepa byla vybavena nejnouzovějším způsobem místy k sezení a ležení. Protože u nás v té době bydleli moji prarodiče a moje babička byla na polovinu těla ochrnutá po mrtvici, snesli jsme ji do sklepa. Když jsme moje matka a já zaopatřily oba staré lidi a naši Ukrajinku jídlem a nápoji, šly jsme obě na „naslouchající hlídku“. Díkybohu jsme zjistili, že nebyl slyšet ani jeden výstřel. Američané s puškami v rukou se pomalu blížili nahoru na náměstí a velící major James N. Hardin jel Jeepem se svými ordinačními důstojníky směrem k radnici. Najednou jsem u našeho vchodu slyšela rachot. Když jsem běžela podívat se k oknu, chtěl právě jeden americký voják rozbít výlohu pažbou zbraně. Svoji školní angličtinou jsem na něj volala, aby od svého záměru raději upustil, a řekla jsem, že je dole zvonek. Jakým naivním způsobem si představuje válku osmnáctiletá dívka!

Rozhlasem bylo v českém jazyce – kterému nikdo nerozuměl – oznámeno, že musí být z každého domu vyvěšena bílá vlajka. Přinesla jsem velký bílý ručník a chtěla jsem ten rozkaz vyplnit. Moje matka, velmi kurážná žena, mě přivedla k rozumu a zakázala mi rozhodně záměr provést, dokud se nevrátí otec.

Týž večer byla u nás provedena obširná domovní prohlídka. Zbraň značky Browning, která se nacházela v zásuvce nočního stolku, změnila díky velícímu důstojníkovi okamžitě a nenápadně majitele. Při odchodu umístili Američané u vchodu „off limits“.

Ten americký oddíl se jmenoval „Yankee Division“ a byl to elitní oddíl. Jeho major J. Hardin byl v New Yorku advokátem a napsal knihu s názvem „New York to Oberplan“, kterou vlastním. Druhý exemplář se nachází ve vlastivědné jizbě v Ulrichsbergu. Obě tyto knihy se dostaly do mých rukou oklikami po letech.

Před odchodem svým a svého oddílu nabídl major mému otci, aby naložil veškerý movitý majetek jak z lékárny, tak i z bytu na nákladní auto, které mu poskytl, a aby se přesídlil buďto do Rakouska nebo Německa, neboť na nás měla přijít velmi zlá doba. Můj otec s poděkováním odmítl, protože cítil jako starosta i jako lékárník, že nesmí nechat obyvatele ve štychu.

Dne 4. června 1945 obsadili Horní Planou (Oberplan) Češi a můj otec byl tímto zbaven své starostenské funkce.

Naše lékárna byla vyvlastněna 13. prosince 1945 a můj otec z ní byl vykázan. Krátce na to za námi do bytu přišel jeden pán z komise a odvedl nás zpět, protože národní správkyně nemohla v té době lékárnu převzít kvůli malému dítěti a dalšímu těhotenství. Kromě toho bydlela v Českém Krumlově (Böhmisch Krumau) a do lékárny dojížděla dělat uzávěrky jednou týdně.

V Horní Plané (Oberplan) jsme tak museli zůstat ještě o dva roky déle. Transporty do Německa byly zatím ukončeny. Protože moje matka byla rozená Rakušanka, zaručil se za nás její bratr ve Vídni a snažil se, abychom byli vykázáni tam. S 30kilogramovými zavazadly a 50 říšskými markami nás 27. června 1947 odvezli na nákladním autě z Horní Plané do Ulrichsbergu.

Kdo to nezažil, nemůže nikdy posoudit, co to znamená, když člověk musí opustit svůj domov – svou vlast.